

Handelshøyskolen BI

MAN 51271 Terrorism and Counter-Terrorism

Term paper 60% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	17-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	30-05-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	P		
Flowkode:	202210 11595 IN02 W P		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Anders Granheim

Informasjon fra deltaker

Tittel *: Trusselvurdering - al-Shabaab og norske interesser i Kenya

Navn på veileder *: Ellen Haugestad

**Inneholder besvarelsen
konfidensielt
materiale?:** Nei

**Jeg bekrefter
innlevering til
biblioteket *:** Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 7

**Andre medlemmer i
gruppen:** Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Innholdsfortegnelse

INNHOLDSFORTEGNELSE	1
SAMMENDRAG	2
1 INNLEDNING	2
2 AL-SHABAAB OG DETS FREMVEKST	4
3 KONTEKST	5
4 INDIKATORANALYSE	6
4.1 INTENSJON.....	7
4.2 KAPABILITET.....	7
4.2.1 ORGANISASJONSSTRUKTUR	8
4.2.2 REKRUTTERING	9
4.2.3 VÅPENTILFANG	10
4.2.4 FINANSIERING.....	11
4.2.5 UTSTYR	13
4.2.6 POLITISK SITUASJON I SOMALIA	13
4.2.7 GJENNOMFØRTE ANGREP	14
5 UTVIKLING.....	15
6 KONKLUSJON.....	16
7 REFERANSER.....	19

Sammendrag

Trusselvurderingen vurderer terrorgruppen al-Shabaab sin potensielle trussel mot norske interesser i Kenya. Vurderingen er en prediktiv analyse. Innledningsvis gis en introduksjon av terrororganisasjonen al-Shabaab og hva som har bidratt til organisasjonens fremvekst i Somalia. Deretter beskrives årsaken til al-Shabaabs fremvekst i Kenya og hvordan norske interesser kan påvirkes av denne fremveksten. Deretter vil det bli benyttet en indikatoranalyse for å vurdere al-Shabaab sine intensjoner og kapabilitet. Avslutningsvis konkluderes det med en sannsynlighetsvurdering for spørsmålet, med bakgrunn i PST sin sannsynlighetsvurdering.

1 Innledning

Aktørfokuset i denne trusselvurderingen er al-Shabaab. Problemstillingen i vurderingen er hva sannsynligheten for at al-Shabaab utgjør en trussel mot norske interesser i Kenya. Trusselvurdering er framtidsrettet og kan derfor ikke være sikker eller kjent. Vurdering kan imidlertid være med på å skape et beslutningsgrunnlag for eventuelle tiltak som reduserer Norges sårbarhet i landet. Eventuelle tiltak vil ikke bli beskrevet i denne trusselvurderingen.

Trusselvurderingen skal vurdere terrorgruppens kapabilitet for å utføre terror. Det er derfor viktig å definere «*terrorisme*». Fordi flere etater har forskjellige formål og definisjoner av begrepet, finnes det mange ulike definisjoner av terrorisme. Denne trusselvurderingen vil benytte seg av PST sin definisjon, som definerer terrorisme som «*ulovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer og eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.*» (Politiets sikkerhetstjeneste, u.å.). En gjennomgang av rapporter vedrørende al-Shabaab viser at al-Shabaab blant annet bruker vold og frykt for å oppnå oppslutning og kontroll i ulike deler av Somalia, med et religiøst og ideologisk mål. Dette innebærer at al-Shabaab går under PSTs definisjon av terrorisme. Bruce Hoffman peker også på at terrorisme blant annet utføres av ikke-statlige aktører (2017, s. 44). Al-Shabaab anerkjennes ikke som en statlig aktør og går derfor inn under dette punktet til Hoffman.

Videre er spørsmålet hva «norske interesser» utgjør. Det foreligger ingen formell definisjon på hva «norske interesser» er. Norsk utenrikspolitiske institutt (NUPI) utga imidlertid en rapport i 2012 som analyserte hva den norske utenrikstjenesten pekte på kunne være norske utenrikspolitiske interesser. Av rapporten fremkom det at majoriteten av norske utestasjoner mente at økonomi og energi utgjorde to av de største norske utenrikspolitiske interessene (Sverdrup, Ulstein, Pedersen, Leira, & Ulriksen, 2012). Kenya anses som et viktig land for norsk handel og en god inngangsport til det afrikanske kontinentet (Innovasjon Norge, u.å.). Flere norske bedrifter har også kontor i Nairobi, i tillegg til at det norske Oljefondet har investeringer i Kenya.

Videre trekkes internasjonale hjelpeorganisasjoner mot Kenya og de store flyktingleirer som er plassert i landet, herunder blant annet leieren Dabaab som ligger ved grensen til Somalia. Al-Shabaab knyttes blant annet til flere kidnappinger av vestlige turister og flere hjelpearbeidere fra Dabaab. I 2012 ble Astrid Sehl og flere andre hjelpearbeidere, på jobb for Flyktinghjelpen i Dabaab, kidnappet av det som antas var al-Shabaab.

Dersom en norsk statsborger enten blir kidnappet eller drept i et annet land vil dette sette i gang et arbeid hos norske myndigheter i form av bistand. Videre blir det også skrevet nyhetsoppslag rundt hendelsen, noe som ofte gjengis hos andre internasjonale mediehus. En kan derfor argumentere for at dersom en norsk statsborger blir drept eller skadet som følge av et terrorangrep, eller kidnappet, i Kenya utgjør dette en norsk interesse.

Trusselvurderingen benytter seg av en indikatoranalyse for å vurdere organisasjonens intensjon (vilje) og kapabilitet (evne). Innenfor kapabilitet vil det bli benyttet syv indikatorer. Vurderingen vil resultere i en sannsynlighetsvurdering definert fra PST:

MEGET SANNSYNLIG: Det er meget god grunn til å forvente (>90%)

SANNSYNLIG: Det er grunn til å forvente (70-90%)

MULIG: Det er like sannsynlig som usannsynlig (40-69%)

LITE SANNSYNLIG: Det er liten grunn til å forvente (10-39%)

SVÆRT LITE SANNSYNLIG: Det er svært liten grunn til å forvente (<10%)

2 Al-Shabaab og dets fremvekst

Al-Shabaab har hovedsete i Somalia, og har siden opprettelsen i 2006 vokst til å bli en av Afrikas, og verdens, største terrororganisasjoner. Etableringen kom etter at Etiopia invaderte Somalia og avsatte United Islamic court (UIC). Al-Shabaab ble ansett som en væpnet og militant gren av UIC (De forente nasjoner, 2021). UIC var en allianse av ulike rettsinstanser med egne militsgrupper i Somalia, og ble oppfattet som en organisasjon som skapte ro og orden i landet, og ble derfor ønsket velkommen. Da USA oppfattet UIC som ekstremister, stilte Etiopia seg som alliert og invaderte landet. Etter at UIC var borte overlevde derimot al-Shabaab, noe som førte til at mange unge somaliere knyttet seg til al-Shabaab i det de mente var kampen mot Etiopia (De forente nasjoner, 2021).

En annen årsak til al-Shabaabs framvekst oppstod også som et resultat av et maktvakuum i landet, og en misnøye blant somaliske innbyggere som skyldtes korrupsjon, vold og lovløshet (De forente nasjoner, 2021). Al-Shabaab utnyttet denne muligheten og presenterte en måte å organisere landet på uten påvirkning fra vestlige land og en ustabil regjering i Somalia. Somalia er et land der folks identitet og lojalitet er klan-basert, og den somaliske identiteten ofte kommer i andre rekke (De forente nasjoner, 2021). Vesten, og spesielt USA, har forsøkt å bidra til å etablere en sentralstyrt stat der regjeringen har kontroll. Dette har derimot vist seg å være vanskelig (De forente nasjoner, 2021).

I 2012 sverget i tillegg al-Shabaab troskap til al-Qaida. Al-Shabaab har også vist støtte til al-Qaida i 2009 (Hourelid, 2012). Dette førte til at USA så på kampen mot al-Shabaab som en del av den globale krigen mot terror (De forente nasjoner, 2021). Videre var flere av al-Shabaab sine første ledere gamle krigere som hadde kjempet med al-Qaida på 80- og 90-tallet. En slik troskap kan ha påvirkning på en rekke faktorer knyttet til organisasjonen, blant annet intensjon, modus operandi og antall angrep gjennomført mot vestlige land og dens interesser. Til tross for al-Shabaabs størrelse har ikke organisasjonen påtatt seg ansvar for angrep foretatt i vesten. Det har derimot vært tilfeller av planlagte angrep som har blitt avverget, der terroristen involvert knyttes til al-Shabaab.

Trusselvurderingen vil også vise at al-Shabaab gjennom tiden har satsset på rekruttering i Kenya, mye grunnet Kenyas involvering i Somalia.

3 Kontekst

Al-Shabaab utgjør en stor sikkerhetstrussel innad i Somalia og i omkringliggende naboland, spesielt Kenya. Fra 2006 og fram til 2011 utført al-Shabaab flere store terroraksjoner både i Somalia og Kenya. I tillegg ble var det flere tilfeller av kidnappinger av vestlige turister i Kenya, noe som påvirket blant annet turismen inn til Kenya. Turisme er en viktig inntektskilde for Kenyas økonomi (De forente nasjoner, 2021).

I 2011 sendte kenyanske myndigheter militært personell inn i Somalia for å støtte oppunder somaliske myndigheter i kampen mot al-Shabaab, i samråd med flere andre afrikanske land og med støtte fra vesten, herunder USA. Dette samarbeidet er kjent som AMISOM, (African union mission in Somalia) (Felter, Masters, & Sergie, 2021). Grunnet Kenya sin involvering i Somalia har al-Shabaab uttrykt at de ønsker å hevne seg mot Kenya og deres rolle i militære operasjoner i Somalia. Fra 2011 økte derfor antall terrorangrep i Kenya drastisk. Flere av angrepene fra al-Shabaab har skjedd i Nairobi, som blant annet angrepet på kjøpesenteret Westgate i 2013, i tillegg til andre steder i landet, som mot universitetet i Garissa i 2015. Angrep langs kysten av Kenya har også forekommet, som er et område som til stadighet også besøkes av turister.

Ved å ha en slik militær tilnærming som Kenya har hatt, kan en mulig utfordring være at man havner i «terrorfellen» (Sitter, 2017, s. 271), der staten overreagerer med bruken av vold. Tom Parker hevder at den kenyanske regjeringen havnet i denne fellen etter angrepet i Garissa. Etter angrepet forlangte Kenya at FN stengte flyktningleiren Dabaab, som på det tidspunktet var hjemmet til en halv million flyktninger. Slik kollektive «avstraffelser» er akkurat det terrororganisasjoner ønsker (Parker, 2015).

Sitter (2017, s. 263) peker på at terrorisme ikke er et formål i seg selv, men et virkemiddel for å oppnå noe. I dette tilfellet ønsker al-Shabaab blant annet

kenyanske styrker ut av landet. Per 2022 finnes det fortsatt kenyanske styrker i Somalia, noe som kan føre til ytterligere angrep i Kenya.

Ifølge FN har Kenya de siste tiårene hatt en stødig økonomisk vekst. Til tross for dette stopper imidlertid utviklingen opp som følge av blant annet korrupsjon, sosial uro og manglende modernisering (De forente nasjoner, 2021). Kenya er i tillegg et populært mål for turister, også nordmenn. Norge har videre bidratt til etableringen av et demokratisk samfunn i Kenya og kan derfor anses å ha en rolle i Kenyas utvikling (Utenriksdepartementet, u.d.).

Til tross for denne rollen har ikke Norge blitt utpekt som et primært mål for al-Shabaab sine angrep. Selv om al-Shabaab ikke har erklært Norge og norske turister som et direkte mål, vises det til troskapen som organisasjonen ga til al-Qaida i 2012, der målet er å gjennomføre en global jihad. Vestlige land er som følge av dette å anse som et mål. I tillegg vil et angrep i Kenya, og spesielt Nairobi, tiltrekke seg stor oppmerksomhet i verden. Etersom trusselvurderingen ser på mulige angrep mot norske interesser i Kenya, forutsetter vurderingen at Kenya er involvert i Somalia. Ved en eventuell tilbaketreking av kenyanske styrker vil det være behov for å foreta en ny trusselvurdering.

De ovennevnte faktorene er med på å belyse konteksten og bygge oppunder sannsynligheten for et angrep fra al-Shabaab i Kenya. Trusselvurderingen vil nå analysere al-Shabaab ved bruk av en indikatoranalyse.

4 Indikatoranalyse

Hensikten med en indikatoranalyse er å bruke et analytisk verktøy for å si noe om en gruppes intensjoner og kapabilitet. En gruppes intensjon vil kunne beskrive hvilken ideologi terrororganisasjonen har, og hva de evner å foreta seg. Gruppens kapabilitet, eller evne til å gjennomføre et angrep, analyseres gjennom en rekke ulike indikatorer. Ved å kombinere både intensjon og kapabilitet kan man vurdere hva slags trussel gruppen utgjør. Dersom en besitter intensjon, men ikke kapabilitet, eller motsatt, vil ikke gruppen utgjøre en trussel.

Indikatoranalysen vil ta for seg en vurdering og analyse av al-Shabaab sin intensjon, i tillegg til de syv viktigste indikatorene for å vurdere al-Shabaab sin kapabilitet.

4.1 Intensjon

Intensjonen til al-Shabaab kan for eksempel vurderes ut ifra hva gruppen selv legger ut av egne erklæringer. Ledere av al-Shabaab har uttalt at hovedintensjonen og målsetning er å etablere en islamsk stat i Somalia og omkringliggende land der etniske somaliere og muslimske innbyggere bor (Felter, Masters, & Sergie, 2021). Videre har ledere også flere ganger uttrykt deres forpliktelse til en global jihad, en hellig krig, spesielt etter at organisasjonen sverget troskap til al-Qaida i 2012. Med dette ser man at al-Shabaab har uttrykt både nasjonale og internasjonale mål.

Målet om global jihad er en intensjon al-Qaida har hatt siden februar 1998 da organisasjonen erklærte global jihad mot «*jews and crusaders*» (Nesser, 2018, s. 88). Til tross for dette har det ikke vært markante forskjeller i antall angrep før og etter al-Shabaab sverget troskap til al-Qaida (Harrington & Thompson, 2021). Dette kan tyde på at al-Shabaab, til tross for sin troskap til al-Qaida, har som hovedmålsetning å etablere en islamsk stat i Somalia, samtidig som de i ønsker å drive ut kenyanske og andre utenlandske soldater fra landet.

Som følge av dette vurderes det som mer relevant å se på andre lands involvering i Somalia som bakgrunn for et angrep fra al-Shabaab. Som tidligere nevnt økte angrepene mot Kenya etter at kenyanske myndigheter sendte styrker inn i Somalia. I tillegg retter angrepene fra al-Shabaab foretatt i Somalia seg stort sett mot myndighetene, herunder militæret og politistyrker i landet. Dette skjer trolig for å øke kontrollen i de ulike områdene i Somalia og få oppslutning blant befolkningen.

4.2 Kapabilitet

For å kunne vurdere al-Shabaabs evnen til å utgjøre en trussel må en se på hva slags kapabilitet organisasjonen har. Dette måles gjennom en rekke indikatorer. De indikatorene som gjennomgås i denne trusselvurderingen er organisasjonsstruktur, rekruttering, våpentilfang, finansiering, utstyr, den politiske situasjon i Somalia og gjennomførte angrep. Trusselvurderingen baserer seg på søk gjort i åpne kilder. Etterretningsinformasjon vil ikke bli brukt i vurderingen.

De nevnte indikatorene er blant annet med på å vurdere al-Shabaabs evne til å gjennomføre angrep i Kenya.

4.2.1 Organisasjonsstruktur

Organisatorisk fremstår Al-Shabaab som en organisasjon med en klar struktur med byråkratiske trekk. Øverst sitter emiren, som siden 2014 har vært Ahmad Umar. Emiren velger deretter en *shura*, som består av åtte til ti menn. Shuraen anses som toppledelsen i organisasjonen. I shuraen vedtas og diskuteres alt som organisasjonen skal foreta seg, før gjennomføringen av vedtak delegeres ned til forskjellige departement. De ulike departementene har ansvaret for blant annet finansiering, etterretning og oppfølging av religiøs orientering (Harrington & Thompson, 2021).

En slik hierarkisk oppbygning er lik den al-Qaida hadde da Osama Bin Laden opprettet terrororganisasjonen på slutten av 1980-tallet (Nesser, 2018, s. 27). Det vises spesielt til avdelingen som er ansvarlig for innhenting av etterretning i al-Shabaab, Amniyat. Denne avdelingen har blant annet ansvaret for å innhente informasjon, og for eventuelle henrettelser av personer som al-Shabaab mener knytter seg til regjeringen, AMISOM osv. I tillegg retter de seg mot personer de mener er ideologisk for langt unna det al-Shabaab selv står for (Harrington & Thompson, 2021).

Videre anslås det at al-Shabaab har mellom 5000-10000 krigere som er spredt utover Somalia (Harrington & Thompson, 2021). Det er ukjent hvor mange krigere al-Shabaab har i Kenya.

I 2014 ble den tidligere emiren, Ahmed Godane, drept i et raketangrep utført av USA. Siden den gang har Ahmad Umar fungert som emir. Raketangrepet påvirket derimot ikke al-Shabaab, og organisasjonen har siden den gang klart å opprettholde sin struktur (Harrington & Thompson, 2021). Dette tilsier at organisasjonen står sterkt.

Hoffman (2017, s. 254) peker på forskning gjort av David Rapoport som viser at 90 prosent av alle terrororganisasjoner mellom år 1968 og 1992 overlevde under 1 år, og at ca. halvparten av terrororganisasjonene som klarte seg utover dette

opphørte innen 10 år. I motsetning til de fleste terrororganisasjoner viser dette at al-Shabaab er rustet til å stå imot militær makt og press fra flere land, og fortsatt være i stand til å bygge organisasjonen. Dette har de vist helt siden 2006 og det er lite som tyder på at al-Shabaab er svekket i Somalia. Ved å ha en sterk organisatorisk oppbygning vurderes det at al-Shabaab vil kunne fortsette utvide sin virksomhet, også i Kenya dersom de anser det som nødvendig.

4.2.2 Rekruttering

Al-Shabaab baserer seg primært på rekruttering av yngre mennesker. Al-Shabaab oversettes direkte til «*the youth*» (Felter, Masters, & Sergie, 2021) og retter seg mot aldersgruppen organisasjonen ønsker å rekruttere fra, stort sett allerede fra tidlig tenårene. I 2014 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant 88 medlemmer av al-Shabaab i Somalia. Undersøkelsen viste at kun 9 % av de som ble intervjuet knyttet seg til al-Shabaab etter de var fylt 30 år (Botha & Abdile, 2014). Majoriteten av de spurte ble med allerede i alderen mellom 15-19 år.

Videre fokuserer også al-Shabaab på rekruttering innad i Kenya. Eastleigh, et nabolag i Nairobi, anses som et kjerneområde for rekrutteringen til al-Shabaab og omtales i tillegg som «*little Mogadishu*». I tillegg bor det ca. 2,3 millioner etnisk somaliske innbyggere i Kenya (Speckhard & Shajkovci, 2019). Fordi al-Shabaab har mulighet til å rekruttere i Nairobi vurderes det som vanskeligere for lokale myndigheter å holde kontroll på de som knytter seg til al-Shabaab. Det vurderes også som vanskelig for lokale myndigheter å plukke ut de som deler samme intensjon og ideologi som al-Shabaab, og de som ikke gjør det. Al-Shabaab har også hatt som mål å rekruttere ikke-somaliske muslimer inn i organisasjonen (Speckhard & Shajkovci, 2019).

På bakgrunn av dette anses det som lettere for al-Shabaab å etablere terrorceller i Kenya. Et eksempel er angrepet på Westgate i 2013. Under etterforskningen kom det fram informasjon fra vestlige myndigheter at terrorcellen på fire personer hadde leid en leilighet i Eastleigh i fire måneder i forkant av angrepet, og dermed unngikk myndighetene (Manson, 2013).

I Kenya skjer rekrutteringen for det meste ansikt til ansikt, enten i de lokale moskeene, over internett og på skoler (Speckhard & Shajkovci, 2019). Dagens

teknologi gjør det enklere for personer å se hverandre over internett. Dette fremstår som en viktig del av rekrutteringen og en kan trekke likhetstrekk til egyptiske Abu Hamza og hans måte å rekruttere inn medlemmer til al-Qaida på (Nesser, 2018, s. 44). Det vises også til en av terroristene, norsk-somaliske Hassan Abdi Dhuhulow, som gjennomførte angrepet på Westgate. Dhuhulow benyttet seg ofte av ulike nettforum for å prate med andre som delte samme ideologi og for å dele sine egne meninger.

Videre fremkommer det også likhetstrekk i årsakene til at personer knytter seg til al-Shabaab i rapporter vedrørende rekruttering i Somalia og i Kenya, med blant annet fokus på mangel på rettigheter, dårlig styring fra regjeringen, økonomiske omstendigheter osv. (Botha & Abdile, 2014). I Kenya fokuserer al-Shabaab blant annet på å framheve forfølgelsen som unge muslimer føler på i landet (Speckhard & Shajkovci, 2019). I tillegg fokuserer al-Shabaab på å framheve de regelmessige politiaksjonene kenyansk politi gjennomfører mot innbyggere i Eastleigh (Parker, 2015). Cronin (2009, s. 118) peker på at et av terrororganisasjoners strategiske mål er å provosere og øke polariseringen i et samfunn. I al-Shabaabs tilfelle er det den kenyanske regjeringen og de unge muslimske innbyggerne i Kenya. I tillegg er det i Kenya stor forskjell mellom en liten gruppe med velstående personer og det fattige flertallet. Til tross for at dette ikke ses på som direkte årsaker til radikaliseringsprosessen, kan slike økonomiske forskjeller og sosiale forhold være indirekte årsaker, eller risikofaktorer, til at personer rekrutteres inn i terrororganisasjoner (Sitter, 2017, ss. 255-256).

Ettersom de kenyanske myndighetene velger å gjennomføre aksjoner, slik som de i Eastleigh, vurderes det at dette kan øke rekrutteringen til blant annet al-Shabaab. Dette kan føre til ytterligere angrep i Kenya. I Somalia vil fokus på dårlig styring fra myndighetene, i tillegg til blant annet dårlig økonomiske levekår, kunne føre til videre rekruttering til al-Shabaab.

4.2.3 Våpentilfang

Ved å gjennomgå al-Shabaabs siste angrep, i tillegg til tidligere angrep, kan en si noe om hvordan type våpen som benyttes av gruppen. I tillegg kan bilder og filmer som legges ut av gruppen selv på det åpne nettet være med på å underbygge deres våpentilfang. Det er viktig å bemerke at en terrororganisasjon kan benytte

seg av medier for å skape frykt ved å vise seg med for eksempel kraftig tohåndsvåpen.

Al-Shabaab har ofte benyttet seg av selvmordsbombere for å utføre terroraksjoner. I oktober 2016 utførte al-Shabaab et angrep i Somalias hovedstad, Mogadishu. Gruppen benyttet seg av en lastebil med eksplosiver som tok livet av 587 mennesker. I 2019 utførte gruppen en ny, stor aksjon som med samme modus, som tok livet av minst 90 personer.

Disse angrepene viser at al-Shabaab både har god tilgang på materialer knyttet til bomber, og en intensjon og kapabilitet til å bruke det. Dette viser også at al-Shabaab benytter seg av våpen og materialer som er vanlige blant jihadistiske terrorister. Videre har gruppen også vist en vilje, intensjon og kapabilitet til å utføre store angrep i Kenya, som for eksempel Westgate, der blant annet kraftige tohåndsvåpen ble benyttet. Dette viser kapasiteten al-Shabaab innehar.

Våpentilfanget var også i en lengre periode enkelt å kontrollere ved at al-Shabaab hadde kontroll over flere sentrale havner i Somalia. Til tross for at al-Shabaab mistet kontroll over havnen Kismayo i 2012 har organisasjonen fortsatt klart å få inn våpen og materialer. Dette kan forklares ved at al-Shabaab i 2016 tok kontroll over Merca, en havn like sør for Mogadishu. Importering av våpen eller utstyr til bomber har derfor vært enkelt for organisasjonen. I tillegg har al-Shabaab overtatt våpen og utstyr etter styrker som de har overvunnet innad i Somalia.

4.2.4 Finansiering

Finansiering er spesielt viktig for en terrororganisasjon. Kostnadene er høye, fordi man for eksempel må tilby mat, klær og husly for sine medlemmer. Å tilby disse ytelsene er spesielt viktig for en organisasjon som ønsker å bestå over en lengre periode. I tillegg er det knyttet forventninger fra de som rekrutteres til terrororganisasjonen. I en undersøkelse utført av Botha og Abdile (2014) svarte majoriteten av de som ble intervjuet at de knyttet seg til al-Shabaab som følge av lovnader om bedre økonomi, i tillegg til en religiøs motivasjon.

Jihadistiske terrorceller i Vest-Europa finansieres vanligvis gjennom terroristenes egne inntekter, for eksempel lønn, trygd og sparepenger. I tillegg var halvparten

av de terrorcellene som ble undersøkt i en rapport fra FFI i 2014 fullstendig selvfinansiert (Oftedal, 2014).

En gjennomgang fra Hiraal Institute (2018) viser at Al-Shabaab finansieres gjennom to avdelinger, «the *Zakawaat* office» og «the finance office».

Førstnevnte har ansvaret for innhenting av ikke-monetære skatter, slik som dyr og gårdsprodukter, og sistnevnte innhenter monetære skatter (Hiraal Institute, 2018). Skatt hentes både i områder som al-Shabaab kontrollerer og ikke-kontrollerte områder i samråd med lokale klanledere. Finansiering gjøres også gjennom skattelegging for bruk av vei. Rapporten (2018) viser at al-Shabaab hentet inn ca. 3,6 millioner dollar i veiskatt kun fra Jubba regionen. Al-Shabaab er gjennom dette fullstendig selvfinansiert og er ikke avhengig av at deres medlemmer bedriver for eksempel kriminalitet for å få tak i økonomiske midler.

All inntekt som hentes av al-Shabaab settes inn i banken i Jilib town, eller overført til regioner som trenger finansiering. Bankkontoene opprettes i navnet på offisielle al-Shabaab økonomer (Hiraal Institute, 2018). Gjennomgangen viser at al-Shabaab i 2018 hadde inntekter på ca. 27 millioner dollar og utgifter på ca. 25,6 millioner dollar.

Somaliske myndigheter har i nyere tid forsøkt å kjempe mot al-Shabaabs finansiering ved blant annet å vedta lovforslag knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, i tillegg til opprettelsen av «*Financial reporting centre*» (FRC) i 2016. Fordi Al-Shabaab blant annet investerer i lokale bedrifter er det vanskelig for myndighetene å følge opp pengestrømmen. I 2020 viste FN til at al-Shabaab flyttet millioner av dollar gjennom det formelle banksystemet i Somalia. Rapporten viser at al-Shabaab har en sterk økonomisk posisjon ved å investere i eiendom og bedrifter. Dette innebærer også «Bakara market» i Mogadishu, som blant annet også selger våpen (Nichols & Houreld, 2020).

Rapportene viser at det er vanskelig for somaliske myndigheter å forebygge finansieringen til al-Shabaab. Selv fire år etter opprettelsen av FRC evner al-Shabaab fortsatt å gå i pluss hvert år med de inntektene de får. I motsetning til vestlige jihadistiske terrorceller, som stort sett avhenger av pengene hvert enkelt medlem selv besitter, får medlemmer av al-Shabaab lønn fra sin egen

terrororganisasjon. Eventuelle terrorceller knyttet til al-Shabaab er derfor ikke avhengig av egne midler for å investere i våpen, mat, leiligheter osv. i tiden før et terrorangrep.

På bakgrunn av rapportene anses det som meget sannsynlig at al-Shabaab vil kunne fortsett med sine ulike inntektskilder. Al-Shabaab vil derfor ha muligheten til å ivareta sine medlemmer, opprettholde sin organisasjon og gjøre innkjøp av utstyr og våpen. I tillegg vil Al-Shabaab ha finansiering til å kunne utføre nye angrep.

4.2.5 Utstyr

Bilder av al-Shabaab viser at organisasjonen ofte opptrer samlet i uniformer. I tillegg viser de seg på biler som ofte er utstyrt med kraftige fastmonterte våpen. Slikt utstyr vil være lett tilgjengelig for organisasjonen med tanke på finansieringen som de besitter, og havneområdet de kontrollerer.

Videre har også al-Shabaab gjennom flere år fått tilgang til mediautstyr, noe som gjør det lettere for organisasjonen å nå sine tilhengere, men også spre propaganda gjennom for eksempel radio. Al-Shabaab har blant annet kontroll over Radio Andalus, en radiokanal i Somalia. I tillegg produseres det propagandavideoer fra organisasjonen, noe som benyttes svært ofte av jihadistiske terrororganisasjoner – som for eksempel al-Qaida og IS. Rekruttering over internett er også et viktig virkemiddel for terrororganisasjoner. Bruk av nettforum er ofte brukt blant terrorister og er et samlingspunkt for å dele meninger.

Slikt utstyr er viktig for al-Shabaab og enhver terrororganisasjon. Bruce Hoffman siterer treffende de Graaf og Schmid på «*without communication, there can be no terrorism*» (2017, s. 237).

4.2.6 Politisk situasjon i Somalia

Den politiske situasjonen i Somalia vurderes per dags dato til å bidra til opprettholdelse og styrking av al-Shabaab. I mai 2022 ble det avholdt valg i Somalia, et valg som var forsinket med ett år. I 2021 utvidet president Mohamed Abdullahi Mohamed sitt mandat uten en avtale om å erstatte han. Dette førte til en konflikt med statsminister Mohamed Hussein Roble, som anklaget Mohamed for å ville sette i gang et kupp (Mwakideu, 2022). Samtidig som valget ble avholdt

økte angrepene fra al-Shabaab, i et forsøk på å ytterligere destabilisere regjeringen og dermed styrke sin posisjon i landet, og gjenoppta kontroll over flere deler av Somalia (Mwakideu, 2022). En såkalt svak stat kan være en generell årsak til at terrorisme oppstår.

Konflikten mellom Mohamed og Roble ble i 2021 vurdert til å være negativt for sikkerheten i landet. Nedprioritering av blant annet antiterroriltak førte til at al-Shabaab fikk muligheten til å operere i Somalia uten påvirkning fra myndighetene. 16. mai 2022 ble presidentvalget i Somalia avholdt, og Hassan Sheikh Mohamud ble innsatt som ny president i landet. Gjennomføringen av valget kan føre til at regjeringen kan jobbe for å øke stabiliteten i landet og sette søkelys på landets utfordringer. Dette vil derimot ta tid og det vurderes at al-Shabaab vil kunne fortsette med sine angrep til ytterligere stabilisering hos myndighetene er foretatt.

Videre anses det som mulig at situasjonen i Kenya, som har utfordringer knyttet til blant annet korrupsjon, kan føre til en marginalisering i samfunnet. Dette kan igjen skape grobunn for ytterligere rekruttering innad i muslimske områder i Kenya. Dette viser at den politiske situasjonen i et land er en viktig faktor når det kommer til bekjempelse av terror.

4.2.7 Gjennomførte angrep

Angrepene utført av al-Shabaab viser det en kan forvente av modus operandi for en jihadistisk terrororganisasjon. En gjennomgang av terrorangrep utført i Europa fra 1996-2013 viser at det mellom 2001-2007 ble brukt improvised explosive devices (IEDs) i 78% av tilfellene (Stenersen & Nesser, 2014). I tillegg viser gjennomgangen en økning fra 2008 på angrep rettet mot militære styrker. Dette er også en modus operandi som al-Shabaab benytter seg av i sine angrep. Rapporten til Stenersen og Nesser (2014) viser at bruk av kniv og våpen gikk opp fra 2008 til 2013. Dette kan muligens knyttes til en strengere regulering og kontroll av blant annet utstyr og materialer som brukes for å lage IEDs i Europa.

Mye tyder på at den ovennevnte kontrollen som føres i Europa er noe den somaliske regjeringen sliter med å gjennomføre. Dette fører til at al-Shabaab enklere klarer å smugle inn utstyr og materialer for å kunne lage enten IEDs eller

Home-Made Explosives (HMEs). Det vises til angrepet utført, som det mistenkes at al-Shabaab sto bak, mot markedet i Mogadishu i 2015. Majoriteten av angrepene utført av al-Shabaab er utført ved bruk av eksplosiver, med militære mål som hovedmålet for angrepet.

Al-Shabaab sitt operasjonelle område har videre forandret seg over tid. Fra 2011 endret al-Shabaab noe av sin taktikk ved å vise evne til å utføre angrep lengre inn i Kenya, spesielt i Nairobi. Dette øker også sannsynligheten for at norske interesser trues. Før 2011 ble angrepene stort sett utført på grensen mellom Kenya og Somalia. Det ble utført flere angrep mot stort sett myke mål, der mange sivile har mistet livet. I nyere tid har også organisasjonen vist evne og vilje til å utføre angrep på harde mål, som for eksempel militære baser i Somalia. I 2020 ble en amerikansk base angrepet, der tre mennesker mistet livet.

Angrepene som al-Shabaab har utført mot enten militære styrker og politi har vært stabilt over tid. Dette gjelder også angrep rettet mot somaliske myndigheter, mest sannsynlig i et forsøk på å destabilisere landets myndighet og skaffe kontroll i de forskjellige områdene i Somalia. I tillegg har al-Shabaab tatt i bruk ytterligere selvmordsbombere, for å blant annet angripe og likvidere enkelte myndighetspersoner knyttet til regjeringen i Somalia. Dette er også en modus operandi som jihadistiske terrorceller benyttet seg av i rapporten til Stenersen og Nesser (2014).

Oppsummert har al-Shabaab liknende type modus operandi som andre jihadistiske terrorceller hadde før i tiden. I tillegg har de kunnet fortsette med bruk av eksplosiver, trolig grunnet manglende kontroll og restriksjoner på materialer. Disse angrepene har al-Shabaab også vist at de kan gjennomføre i Kenya og basert på den manglende kontrollen, vurderes det til at al-Shabaab kan fortsette med dette.

5 Utvikling

Al-Shabaab viser at de til tross for hard mostand fra både flere afrikanske lands styrker, og flere titalls angrep iverksatt av USA (Hathaway & Hartig, 2022), har vært i stand til å opprettholde sin terrororganisasjon og at militær makt har vist seg å ikke fungere slik det var tiltenkt. Etter invasjonen i 2006 har Al-Shabaab

klart å bygge opp organisasjonen og det fremstår som at organisasjonen per dags dato er meget stabil. Dette til tross for at de ble kraftig slått tilbake i 2011 og har måttet bedrive geriljakrig i mye større grad siden 2011 (De forente nasjoner, 2021).

I 2021 trakk USA sine styrker ut av landet under Trump-administrasjonen, før Biden-administrasjonen valgte å sette inn styrker igjen (Hathaway & Hartig, 2022). I nyere tid har flere av landene tilknyttet AMISOM trukket ut flere og flere styrker hvert år. Til tross for dette finnes det fortsatt kenyanske styrker i Somalia. Al-Shabaab viser en intensjon og kapabilitet som utfordrer både Kenya og regjeringen i Somalia. Flere av angrepene innebærer kraftige våpen, eksplosiver og i nyere tid selvmordsbombere. Til tross for al-Shabaab sine intensjoner stort sett rett mot myndigheter, militære styrker og politistyrker, viser også organisasjonen vilje til å utsette sivile mål i Somalia og Kenya i fare for å nå sine egne mål. Det vises blant annet til angrepet mot Westgate, universitetet i Garissa og markedet i Mogadishu.

Al-Shabaab viser også evne til å opprettholde sin organisasjonsstruktur til tross for at deres daværende leder ble drept i 2014. Videre ser trusselvurderingen alvorlig på rapportene om al-Shabaab sin evne til å opprettholde en sterk finansiering til tross for tiltak fra somaliske myndigheter. Slik utvikling over tid vil gi ytterligere stabilitet i organisasjonen og vil kunne tilby trygge økonomiske rammer for de som knytter seg til al-Shabaab.

Den politiske situasjonen i Somalia vurderes også som alvorlig med tanke på trusselen som al-Shabaab utgjør. Uten nødvendig stabilitet og målrettede innsats fra den anerkjente regjeringen vurderes det som sannsynlig at al-Shabaab vil kunne utnytte dette ved blant annet rekruttering hos innbyggere og importering av våpen på grunn av manglende kontroll fra myndighetene.

6 Konklusjon

Det ovennevnte trusselbildet og analyse viser at al-Shabaab er en terrororganisasjon med høy grad av intensjon og kapabilitet. Organisasjonen har gjennom flere angrep, også i stor skala, vist at de besitter våpen og en taktikk som

er til stor fare for de som er i det aktuelle området. Spørsmålet er om norske interesser er et mål for al-Shabaab.

Det vurderes til at norske interesser kan være et legitimt mål for al-Shabaab. Det er derimot lite sannsynlig at norske interesser er en prioritet for al-Shabaab, til tross for Norge sin posisjon i spesielt Kenya. Som tidligere nevnt omfatter norske interesser mye, både når det gjelder handel, men også helt ned til enkeltindivider med norsk statsborgerskap. Norge har også over en lengre periode hatt handelsinteresser i Kenya. Likevel er det ingen angrep utført tidligere av al-Shabaab som tyder på at retter seg direkte mot norske bedrifter, norske enkeltpersoner av interesser eller norske turister. Norge har en sterk posisjon i vesten og verden ellers. Et angrep mot Norge eller norske interesser vil trekke mye oppmerksomhet. Til tross for dette, og til tross for al-Shabaab sin uttalte troskap til al-Qaida, viser tall på angrep ikke at al-Shabaab har økt angrep rettet mot vestlige lands styrker eller interesser ikke har økt etter troskapen.

Videre vurderes det til at al-Shabaab både har en intensjon og kapabilitet til å gjennomføre nye, og mulig store, angrep, spesielt i Kenya og Somalia. Målet vil enten være somaliske eller kenyanske myndigheter, militære styrker eller politi. Videre vurderes det at Kenyas involvering i Somalia er mye av årsaken til angrepene som utføres av al-Shabaab i Kenya. Ved at Kenyas styrker forblir i Somalia vurderes det at al-Shabaab vil fortsette med angrep i Kenya.

Det vurderes derfor som mulig at norske interesser indirekte kan bli påvirket av et angrep utført av al-Shabaab i Kenya. Et angrep mot kenyanske myndigheter i et forsøk på å trekke kenyanske styrker ut av Somalia vurderes som meget sannsynlig, og norske interesser kan bli påvirket av dette. Det vurderes også som mulig at norske turister kan bli rammet som et indirekte mål ved eventuelle angrep langs kysten i Kenya eller i Nairobi. Ettersom al-Shabaab nå innehar en sterk finansiering vurderes det som lite sannsynlig at norske turister målrettet blir kidnappet, spesielt da kidnappinger som oftest skjer med økonomisk vinning som hovedmål.

Basert på sannsynlighetsvurderingen fra PST oppsummeres trusselvurderingen til at det er MULIG, det vil si det er like sannsynlig som usannsynlig (40-69%), at

norske interesser rammes av et angrep fra al-Shabaab i Kenya. Denne vurderingen baserer seg på at kenyanske militærstyrker fortsatt befinner seg i Somalia. En ny vurdering må gjennomføres dersom militærstyrkene trekkes ut.

7 Referanser

- Botha, A., & Abdile, M. (2014, september). *Radicalisation and al-Shabaab recruitment in Somalia*. Hentet fra Researchgate:
https://www.researchgate.net/publication/273126165_Radicalisation_and_al-Shabaab_recruitment_in_Somalia
- Cronin, A. K. (2009). *How terrorism ends*. New Jersey: Princeton University Press.
- De forente nasjoner. (2021, februar 15). *Kenya*. Hentet fra De forente nasjoner:
<https://www.fn.no/Land/kenya>
- De forente nasjoner. (2021, april 27). *Somalia – Al-Shabaab*. Hentet fra Konflikter: <https://www.fn.no/Konflikter/Afrika/somalia-al-shabaab>
- De forente nasjoner. (2021, Mars 25). *Twenty-eighth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities*. Hentet fra European Country of Origin Information Network:
https://www.ecoi.net/en/file/local/2057424/S_2021_655_E.pdf
- Felter, C., Masters, J., & Sergie, M. A. (2021, mai 19). *Al-Shabab*. Hentet fra Council on foreign relations: <https://www.cfr.org/backgrounders/al-shabab#chapter-title-0-4>
- Harrington, J., & Thompson, J. (2021, september 23). *Examining Extremism: Harakat al Shabaab al Mujahideen (al Shabaab)*. Hentet fra Center for strategic & international studies: <https://www.csis.org/blogs/examining-extremism/examining-extremism-harakat-al-shabaab-al-mujahideen-al-shabaab>
- Hathaway, O., & Hartig, L. (2022, Mars 31). *Still at War: The United States in Somalia*. Hentet fra Just security: <https://www.justsecurity.org/80921/still-at-war-the-united-states-in-somalia/>
- Hiraal Institute. (2018, Juli). Hentet fra Hiraal Institute:
<https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/07/AS-Finance-System.pdf>
- Hoffman, B. (2017). *Inside terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Hourelid, K. (2012, februar 9). *Somali militant group al-Shabaab formally joins al-Qaida*. Hentet fra The Guardian:

<https://www.theguardian.com/world/2012/feb/09/somali-al-shabaab-join-al-qaida>

Innovasjon Norge. (u.å.). *Internasjonal satsing og eksport til Kenya*. Hentet fra Innovasjon Norge: <https://www.innovasjon norge.no/no/verktoy/eksport-og-internasjonal-satsing/landinfo/afrika/kenya/>

Manson, K. (2013, November 18). *Fresh details of Nairobi mall terror plot emerge*. Hentet fra Financial Times: <https://www.ft.com/content/1984bfb4-5068-11e3-9f0d-00144feabdc0>

Mwakideu, C. (2022, mars 29). *Attacks intensify as Somalia prepares for presidential election*. Hentet fra Deutsche Welle: <https://www.dw.com/en/attacks-intensify-as-somalia-prepares-for-presidential-election/a-61293528>

Nesser, P. (2018). *Islamist terrorism in Europe*. London: Hurst & Company.

Nichols, M., & Houreld, K. (2020, Oktober 14). *'Super efficient' Somali Islamists rake in cash*. Hentet fra Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security-idUSKBN26Z18F>

Oftedal, E. (2014). *The financing of jihadi terrorist cells in Europe*. Hentet fra Forsvarets forskningsinstitutt: <https://publications.ffi.no/nb/item/asset/dspace:2469/14-02234.pdf>

Parker, T. (2015, Juni 30). *It's a trap*, *The RUSI journal*, 160:3, 38-46. Hentet fra Taylor & Francis Online: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03071847.2015.1054732>

Politiets sikkerhetstjeneste. (u.å.). *Terrorisme*. Hentet fra Politiets sikkerhetstjeneste: <https://www.pst.no/alle-artikler/artikler/trusler/terrorisme/>

Sitter, N. (2017). *Terrorismens historie*. Oslo: Dreyers forlag.

Speckhard, A., & Shajkovci, A. (2019). *The Jihad in Kenya: Understanding Al-Shabaab Recruitment and Terrorist Activity inside Kenya—in Their Own Words*. Hentet fra Researchgate: https://www.researchgate.net/publication/331608890_The_Jihad_in_Kenya_Understanding_Al-Shabaab_Recruitment_and_Terrorist_Activity_inside_Kenya—in_Their_Own_Words

-
- Stenersen, A., & Nesser, P. (2014, desember). *The modus operandi of jihadi terrorists in Europe. Perspectives on Terrorism 2014 ;Volum 8.(6)*. Hentet fra Forsvarets forskningsinstitutt:
<https://publications.ffi.no/nb/item/asset/dspace:2137/1187654.pdf>
- Sverdrup, U., Ulstein, J. H., Pedersen, M. F., Leira, H., & Ulriksen, S. (2012). *Norske interesser - sett fra utestasjonene*. Hentet fra Regjeringen.no:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/refleksii/norske_interesser_fra_utestasjonene_nupi_rapp.pdf
- Utenriksdepartementet. (u.d.). *Norge og Kenya*. Hentet fra Norway in Kenya:
<https://www.norway.no/en/kenya/for-nordmenn/norge-og-kenya>